

اولین روش‌های جامع

نسخه‌های کهن

جلد اول

تألیف: هیئت تحریریه انجمن کالج

به سرپرستی: دکتر مهدی مومنی

زیر نظر: پروفور صادق آینه‌وند

ویراستار علمی: دکتر پرویندخت اوحدی‌حائری

مشاور علمی: حجت الاسلام دکتر رضا حاجی ابراهیم

انتشارات نای کلاچ

تهران - ۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور: اولین روز شمار جامع تاریخ عاشورا/ تألیف هیئت تحریریه انجمن کادح؛ سرپرست هیئت تحریریه مهدی مومنی؛ زیر نظر صادق آئینه‌وند؛ ویراستار علمی پرویندخت اوحدی حائری؛ مشاور علمی رضا حاجی ابراهیم.

مشخصات نشر: تهران: ندای کادح، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ج ۲، مصور (بخشی رنگی)، جدول.

شابک: دوره ۳-۹۴۴۵۱-۶۰۰-۹۷۸: ۱۲۰۰۰ ریال؛ ۷-۲-۹۴۴۵۱-۶۰۰-۹۷۸: ۱۷۰۰۰ ریال؛ ج ۲، ۱-۱۰-۹۴۴۵۱-۶۰۰-۹۷۸.

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: چاپ قبلی: مشق هنر، ۱۳۹۱.

یادداشت: ج ۱، چاپ دوم (اول ناشر).

یادداشت: ج ۲، (چاپ اول: ۱۳۹۳) (فیا).

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

مترجمان: ج ۱، ۱۵ رجب تا ۹ ذی الحجه سال ۶۰ هجری قمری - ج ۲، ۸ ذی حجه سال ۶۰ هجری تا عصر تاسوعای سال ۶۱ هجری.

موضوع: عاشورا

موضوع: واقعه کربلا، ۶۱ ق.

شناسه افزوده: مومنی، مهدی، ۱۳۶۲ -

شناسه افزوده: آئینه‌وند، صادق، ۱۳۳۰ -

شناسه افزوده: اوحدی حائری، پرویندخت، ویراستار

شناسه افزوده: حاجی ابراهیم، رضا، ۱۳۴۰ -

شناسه افزوده: انجمن پژوهشی - مذهبی کادح

رده بندی کنگره: ی ۱۳۹۰ ۸۸ الف ۵/ BP۴۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۳۴

شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۰۱۱۹۵

عنوان کتاب: اولین روز شمار جامع تاریخ عاشورا، جلد اول: ۱۵ رجب تا ۹ ذی حجه سال ۶۰ هجری قمری

تألیف: هیئت تحریریه انجمن کادح

سرپرست هیئت تحریریه: دکتر مهدی مومنی

زیر نظر: پرفسور صادق آئینه وند

ویراستار علمی: دکتر پرویندخت اوحدی حائری

مشاور علمی: حجت الاسلام دکتر رضا حاجی ابراهیم

ویراستار ادبی: دکتر محمد دانشگر

آماده سازی پیش از چاپ: انجمن پژوهشی - مذهبی کادح (www.apmkadeh.com)

انتشارات: ندای کادح

شابک: ۷-۲-۹۴۴۵۱-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: دوم (چاپ اول ناشر)، پائیز ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ بهاء: ۱۲۰۰۰ تومان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: کاوا

تلفن مراکز پخش: تهران: کتابفروشی امیری، تلفن: ۷۷۵۳۱۵۵۴-۰۲۱، قم: نشر معارف، تلفن: ۳۷۷۲۰۰۰۴-۰۲۵

ارسال پستی: انتشارات ندای کادح، تلفن: ۳۳۵۳۹۵۳۲۹۷-۰۹۳، ۳۳۷۸۳۰۰۹-۰۲۱

تمامی حقوق مادی و معنوی اثر برای انتشارات ندای کادح محفوظ می‌باشد.

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
درآمد	۱۵
بخش اول، مدخل تحقیق	۲۱
آشنایی با برخی از مورخان تاریخ عاشورا	۲۲
بخش دوم، اولین روز شمار جامع تاریخ عاشورا	۵۳
فصل اول: ۱۵ رجب تا ۲۸ رجب سال ۶۰ ق	۵۵
فصل دوم: ۳ شعبان تا ۹ ذی حجه سال ۶۰ ق	۸۹
بخش سوم، اعلام اشخاص عاشورا	۱۷۳
بخش چهارم، فهرستها	۲۲۳

مقدمه

۱- از آغازین طلوع تابش وحی بر سرزمین حجاز تا عصر حاضر، که نور افشانی اشعه اسلام، گستره پهناوری از سرزمینها را شامل می‌شود، تاریخ اسلام همواره بستر وقایع و تحولات بسیاری بوده است. این حوادث که گوشه‌ای از تاریخ عظیم انسان را رقم می‌زند، همچون صحنه‌های دیگر تاریخ، نقش اصلی خود را - یعنی شناساندن شخصیت حقیقی انسان - ایفا کرده است.

انسان همواره در بستر رودخانه عظیم تاریخ، نظر به موقعیت و اوضاع موجود، ابعاد و زوایای مختلفی از زندگی فردی، شخصی و اجتماعی‌اش را نمایانده است؛ لذا تاریخ همواره ابزاری برای نمود بیشتر زوایا و پیچیدگیهای مقام خلیفه الهی بر زمین بوده است.

تاریخ اسلام نقش برجسته‌تر و مؤثرتری در این زمینه داشته است. بررسی رویدادهای تاریخی اسلام از آغاز تاکنون در کنار اصول معارف محمدی صلی الله علیه و آله راهنمای انسان و انسانیت در پیدا کردن مسیر اصلی زندگی او به سوی هدایت است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله با تأکید بر دو عطیه خود به امتش، یعنی کتاب و عترت، روند زندگی مبتنی بر خواست الهی و رضایت محمدی صلی الله علیه و آله را به تصویر کشید؛ اما پس از چندی که دشمنی و کدورت نا اهلان، چهره حقایق نبوی را پوشانید، باز هم این رویدادها و حوادث تاریخی بود

که راه را از چاه نمایاند.

بی تردید یکی از مهمترین حوادث تاریخ اسلام، که در نمایاندن طریقت محمدی صلی الله علیه و آله نقش بی نظیری ایفا کرده، نهضت بی بدیل عاشورا است. قیام امام حسین بن علی علیه السلام از سویی حق را از باطل جدا کرد و تأثیری عمیق بر بیداری مسلمانان گذاشت و از سوی دیگر تبلیغات سوء امویان را نقش بر آب ساخت. نهضت خونین و جاودانه کربلا نه تنها تحولات قبل از خود را به تفسیر می کشد که قدرت به تصویر کشیدن چهره حقانی اسلام را نیز تا روز قیامت به خود اختصاص داده و منشأ بسیاری از تحولات سیاسی، اجتماعی در قلمرو سرزمینهای اسلامی و حتی غیر از آن تا به امروز بوده است. اگر چه از همان آغاز تا کنون از دیدگاههای گوناگون (سیاسی، اجتماعی، عرفانی، اخلاقی، شرعی و...) مورد توجه و تحلیل و بررسی قرار گرفته، چون اقبانوس بیکرانی است که همواره می توان از اعماق آن دُرر بی نظیری را یافت؛ لذا تا واپسین روز تاریخ انسان می توان به بررسی آن پرداخت.

۲- یکی از اموری که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مکرر بر آن تأکید داشت، حرام بودن خلافت و حکومت آل ابی سفیان بود. این حکم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از وفاتش زیر پا گذاشته، و فرزند ابوسفیان والی حاصلخیزترین منطقه سرزمین اسلام شد.

معاویه از زمان خلیفه دوم، پایه گذاری نظام پادشاهی شام را آغاز کرد و بدعتهای جبران ناپذیری میان شامیان و سرزمینهای اسلامی رواج داد و در نهایت نسلی بر ضد علی علیه السلام و آل علی علیه السلام تربیت کرد؛ نسلی که جز ثروت و شهوت چیزی نمی شناخت. معاویه با تمامی انحرافات که داشت به ظواهر دین پایبند بود؛ لذا رویارویی امام علی بن ابی طالب علیه السلام و دفاع امام حسن بن علی علیه السلام با وجود سست عنصری یارانشان بر ضد معاویه به نتیجه نرسید.

۳- پس از مرگ معاویه در ۱۵ رجب سال ۶۰ هجری قمری، فرزند فاسق و نالایق او زمام امور مسلمانان را به دست گرفت و عنوان امیرالمؤمنین بر خود نهاد و آشکارا به

شرب خمر و فسق پرداخت.

حکومت بنی امیه، که به تعبیر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از نظر اسلام حرام بود، در دوره یزید به نمونه کاملی از حکومت بیگانه با اسلام تبدیل شد و به کمال خود از این جهت رسید. این حکومت به هیچ وجه برای امام حسین علیه السلام که تنها نگهبان اسلام در آن دوران بود، قابل تحمل نبود و لذا به قیام خونین عاشورا دست زد تا مردمی را بیدار سازد که آرام آرام خواب دنیا طلبی و شهوت پرستی در میان آنان عمیق گشته بود و دیگر نه ظلم بر خود را می فهمیدند و نه از بین رفتن اسلام را درک می کردند و نه کرامت انسانی را به یاد می آوردند؛ مردمی که تنها پوستینی وارونه از اسلام بر زندگی خود برای موجه کردن امور جاری پوشانده بودند و جهل، قوت لا یموت آنان در سال ۶۰ هجری قمری شده بود.

۴- امام حسین بن علی علیه السلام در چنین ظلمتکده‌ای در برابر جهل و فسق امویان طلوع کرد. تا به مردم مست و غافل و جاهل بلاد اسلام در آن دوران بگوید: من فرزند کسی هستم که وحی را بر شما آورد، ای مردم: «أَلَا تَرَوْنَ أَنَّ الْحَقَّ لَا يُعْمَلُ بِهِ، وَأَنَّ الْبَاطِلَ لَا يَتَنَاهَى عَنْهُ، لِيَرْغَبَ الْمُؤْمِنُ فِي لِقَاءِ اللَّهِ مُحَقَّقًا، فَإِنِّي لَا أَرَى الْمَوْتَ إِلَّا سَعَادَةً، وَلَا الْحَيَاةَ مَعَ الظَّالِمِينَ إِلَّا بَرَمًا». بدین ترتیب امام علیه السلام قیامی را آغاز کرد تا تمامی شهرهای اسلامی را از خواب غفلت بیدار کند و اسلام حقیقی را، که تنها پس از گذشت ۶۰ سال در حال دفن شدن بود با خون خود زنده سازد.

۵- حسین علیه السلام در راه این هدف مقدس و در پاسخ به ندای پیامبر صلی الله علیه و آله که فرمودند: «يَا حُسَيْنُ! أَخْرِجْ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ شَاءَ أَنْ يَرَاكَ قَتِيلًا» در هشتم ذی حجه سال ۶۰ هجری قمری و به دنبال دعوت نامردمان کوفه راهی سرزمین عراق شد تا شاید ندای «هل من ناصر» او و صدای «اللهم تقبل هذا القربان» عقيله بنی هاشم و ناله‌های اطفالش، تیشه‌هایی بر پیکر آل ابی سفیان و پیروانشان گردد تا مردم بی‌رمق و ذلیل قرن اول اسلام قیام علیه ظلم را به

۱- فقال الحسين (ع) ... وَ لَقَدْ سَمِعْتُ جَدِّي رَسُولَ اللَّهِ (ص) يَقُولُ إِنَّ الْخُلَافَةَ مُحَرَّمَةٌ عَلَى وَلَدِ أَبِي سُفْيَانَ، الْأَمَالِي (صدوق)، ص

یاد آورند و اندک اندک ظلم و طاغوت را از دل اسلام بیرون کنند.

۶- این حرکت سیدالشهداء (علیه السلام) در طول تاریخ آن چنان دارای اهمیت است که اندک مورخ و یا اسلام شناسی است که توجه به آن نکرده، و در شرح و توصیف و تحلیل و ستایش آن سخنی نگفته باشد.

۷- شیوه نقل واقعه از سوی مورخان از آن زمان که قیام صورت گرفت - و به دلیل خفقان حاکمان اموی به طور پنهان سینه به سینه نقل می شد - تاکنون که ۱۴ قرن از روز عاشورای سال ۶۱ هجری قمری می گذرد، بسیار متنوع و گوناگون بوده است.

برخی با مقتل نویسی، وقایع عاشورا را نقل کرده اند؛ عده ای در خلال زندگی ائمه اطهار (علیهم السلام) به نهضت کربلا پرداخته اند؛ تعدادی از مورخان به طور سالشمار، وقایع اسلام را روایت کرده و در ذیل حوادث سال ۶۰ و ۶۱ هجری قمری جریان نهضت سیدالشهداء (علیه السلام) را بیان کرده اند. محدثان تاریخ اسلام نیز، ذیل نقل احادیث از ائمه اطهار کشتار اهل بیت را در کربلا به تصویر کشیده اند.

۸- در این میان هنگامی که به تلاش مورخان در بازگو کردن قیام اباعبدالله الحسین (علیه السلام) نظری می اندازیم، جای خالی تحقیقی جامع به صورت روز شمار از میان منابع موثق و متقن شیعه و اهل تسنن به چشم می خورد. این تحقیق اثری فاخر است که توسط تعدادی از جوانان متعهد و آگاه طی پنج سال پژوهش پیوسته به ثمر رسیده و در نوع خود بی نظیر یا کم نظیر است.

با عنایت به استفاده از ۷۲ منبع دست اول یا مورد وثوق در این پژوهش، می توان آن را برای تمامی پژوهشگران، مورخان، دانشجویان و طلاب علوم دینی مناسب دانست. امیدوارم عزیزان انجمن کادح به سرپرستی آقای دکتر مهدی مؤمنی ادامه مجلدات این اثر فخیم را در اسرع وقت به پایان برسانند.

از محضر لاهوتی حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) تقاضای پذیرش این اثر را دارم و توفیقات همه عزیزان را خواستارم.

تهران - خرداد ۱۳۹۰ (جمادی الثانی ۱۴۳۲)

پرویندخت اوحدی حائری